

Niče I: kritika metafizike 1

Osnovni motiv koji se proteže kroz čitavu Ničeovu misao, od najranijih filozofskih fragmenata sve do poslednjih zapisa, tiče se razumevanje istine kao one koja se saznaje stvarajući i stvara saznavajući. Artikulacija datog razumevanja istine praćena je Ničeovim konstantnim naporom za vanmoralnim, imoralnim razumevanjem istine. Niče duž čitavog svog stvaralaštva insistira na tome da su filozofi stvarali "zavedeni moralom", to jest da nisu stvarali ništa drugo do veličanstvena moralna zdanja.

Osnovno pitanje koje se ovim nameće jeste zašto Ničeova artikulacija pojma istine podrazumeva kritiku moralnosti? Kako opravdati Ničeovo dovodenje u vezu pojmova koji naizgled pripadaju potpuno različitim predmetnim područjima? Da li je ovde na delu kategorijalna greška, nepravdano prekoračenje dobro utvrđenih pojmovnih granica koje dolazi od nekog ko nije stekao dobro i zvanično filozofsko obrazovanje?

Prva stvar koja se mora imati na umu kako bi se izbegao osnovni nesporazum sa Ničeovim mišljenjem tiče se pitanja šta je zapravo ono što Niče naziva moralom? Već letimičan pogled na Ničeovo delo ukazuje na to da Niče ne provodi strogu filozofsku razliku između pojmova moralnost (*Moralität*) i običajnost (*Sittlichkeit*). Međutim, ukoliko bi se u razumevanju onoga što Niče imenuje moralom zadržali isključivo na onome što nam je tradicija ostavila u nasleđe u pogledu datog pojma, te ukoliko bismo insistirali na tome da i sam Niče pod rečju moralnost mora uvažiti domete tradicije, tj. da se mora kretati se u pojmovnom horizontu koje data reč imenuje, tada zapravo uopšte ne bismo čuli ono o čemu Niče govori kada govori o moralnosti.